

١٠٩٩

۸۷/۱/۱۰۰۷۱۹
۸۷/۱/۱۵

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه شهید بهشتی

دانشکده علوم زمین

گروه آموزشی جغرافیا

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی

عنوان

نقش گردشگری در توسعه پایدار روستایی

مورد: روستای زیارت (شهرستان گرگان)

استاد راهنما

دکتر غلامحسین شیخ حسینی

استاد مشاور

دکتر مظفر صرافی

نگارنده

روح... کیا

نیمسال دوم، سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶

۱۰۶۹۰۰

کتابخانه اساتید دانشجو
شهرستان گرگان

۱۳۸۷ / ۱۰ / ۶

بسمه تعالی
وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری
دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده علوم زمین
گروه جغرافیا
تأییدیه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

این پایان نامه توسط آقای : روح ا... کیا... دانشجوی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

رشته : جغرافیا گرایش : برنامه ریزی روستایی در تاریخ ۱۹ / ۱۲ / ۱۳۸۶ مورد دفاع

قرار گرفت و براساس رأی هیأت داوران با نمره ۱۸/۶۰ و با درجه عالی پذیرفته شد.

استاد راهنما آقای دکتر : غلامحسین شیخ حسینی

استاد مشاور آقای دکتر : مظفر صرافی

استاد داور آقای دکتر : رحمت الله منشی زاده

استاد داور خانم مهندس : بتول مجیدی

اقرار و تعهد نامه

اینجانب روح /... کباء دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه شهید بهشتی ، دانشکده علوم زمین ، گروه جغرافیا ، رشته جغرافیا ، گرایش برنامه ریزی روستایی ، پایان نامه حاضر را بر اساس مطالعات و تحقیقات شخصی خود انجام داده و در صورت استفاده از داده‌ها ، مآخذ ، منابع و نقشه‌ها به طور کامل به آن ارجاع داده‌ام ، ضمناً داده‌ها و نقشه‌های موجود را با توجه به مطالعات میدانی - صحرایی خود تدوین نموده‌ام . این پایان نامه پیش از این به هیچ وجه در مرجع رسمی یا غیر رسمی دیگری به عنوان گزارش یا طرح تحقیقاتی عرضه نشده است . در صورتی که خلاف آن ثابت شود ، درجه دریافتی اینجانب از اعتبار ساقط شده ، عواقب و نتایج حقوقی حاصله را می پذیرم .

تاریخ / / ۱۳۸۶

امضاء

تقدیم به

پدرم ، اسوه صداقت و شکیبایی

مادرم ، اسوه عشق و فداکاری

برادر فرهیخته‌ام ، که همواره در طول تحصیل همراه و حامی من
بود و هیچگاه لطف و حمایت خود را از من دریغ نکرد

خواهران مهربانم ، که همواره در طول تحصیل مشوق من بودند

سپاسگزاری

شکر و سپاس خردورزی همنما که توفیق علم (آموزی) را به ما عطا بخش فرمود

در تکمیل این رساله خود را مدیون راهنمایی ها و حمایت‌های علمی، مادی و معنوی خانواده، اساتید، دوستان و مسئولین محترم دانشگاهها، سازمانها و نهادهای علمی و اجرایی میدانم. شایسته است سپاسگزاری خود را از آنان اعلام نمایم:

۱) استاد بزرگوار جناب آقای دکتر غلامحسین شیخ حسینی به عنوان استاد راهنما که با قلبی آکنده از دانش و معرفت مرا راهنمایی نموده و بی شک بدون حمایت ایشان نگارش این رساله به اتمام نمی رسید.

۲) استاد فرهیخته جناب آقای دکتر مظفر صراف‌بی به عنوان استاد مشاور که حمایت علمی ایشان دلگرمی برای من در تکمیل این پایان نامه بود.

۳) استاد ارجمند جناب آقای دکتر عباس سعیدی که با آموزش علمی و عملی مواد و واحدهای درسی در طی دوره کارشناسی ارشد، زمینه مناسبی را جهت ارائه مطلوب پژوهش حاضر فراهم نمودند.

۴) تشکر ویژه از جناب آقای دکتر فرهاد عزیزپور، کارشناس ارجمند بنیاد مسکن انقلاب اسلامی که در تهیه برخی منابع علمی و کاربردی اینجانب را راهنمایی نمودند.

۵) جناب آقای فرید صارمی، دانشجوی دکتری دانشگاه بریتیش کلمبیا که مرا از نکته نظرات خود بهره مند نمود.

۶) جناب آقای حمید ولدی، دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا دانشگاه شهید بهشتی که تجارب ایشان در این زمینه برای من بسیار مفید بود.

۷) از راهنمایی های آقایان حسین کریم زاده و ولی... شکری، دانشجویان دکتری دانشگاه تهران تشکر و قدردانی مینمایم.

۸) از مدیریت و کارشناسان محترم شرکت مهندسین مشاور آمایش سبز طرح سپاسگزاری مینمایم.

۹) مسئولین محترم کتابخانه مرکزی دانشگاههای شهید بهشتی، تهران، تربیت مدرس که در یافتن منابع علمی اینجانب را راهنمایی نمودند.

۱۰) مسئولین و ساکنین محترم روستای زیارت که نهایت همکاری را با اینجانب داشتند.

۱۱) از دانشجویان محترم کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، خانم‌ها معصومه رحیم زاده، حبیبه یوسفی و آقایان بهرام فتحی، داوود میروی، منصور استادی، حمید ترابی و دیگر دوستان تشکر مینمایم.

۱۲) سپاسگزاری ویژه از جناب آقای دکتر علیرضا کیا، سرکار خانم دکتر سارا قرجه و آقایان دکتر اسماعیل نعیمی، مهندس امیر قبادی، مهندس بهزاد قرجه، مهندس پوریا نعیمی و مهندس پارسا نعیمی و همچنین خانم‌ها سمانه کیا، مهندس سمیه کیا و مهندس حدیثه کیا بواسطه حمایت‌های مادی و معنوی که پیمودن این راه بدون همراهی آنان ممکن نبود.

چکیده

گردشگری در محیط‌های روستایی با توجه به توسعه شهرنشینی، بهبود سیستم حمل و نقل و ارتباطات، افزایش اوقات فراغت و غیره، در حال گسترش است و می‌تواند موجبات ایجاد اشتغال و توسعه خدمات و امکانات را در روستاها فراهم سازد. روستای زیارت در دهستان استرآباد جنوبی از شهرستان گرگان یکی از نواحی مستعد گردشگری بوده که در چند دهه گذشته تحولات زیادی را در این زمینه تجربه کرده است. این تحقیق با هدف بررسی اثرات و پیامدهای اقتصادی و اجتماعی گردشگری در این روستا، انجام شده است که از روشهای کتابخانه‌ای و میدانی بویژه انجام مصاحبه، تکمیل پرسشنامه از گردشگران، مردم و مسئولین محلی استفاده گردید. بررسی‌های انجام گرفته نشان می‌دهد که، صنعت گردشگری تا به امروز نوعی از تنوع شغلی را بویژه در بخش خدمات ایجاد کرده است. همچنین دگرگونی‌هایی را در فعالیتهای اقتصادی به خصوص از بخش کشاورزی به نفع خدمات و توسعه آن در پی داشته است.

گردشگری زمینه توسعه امکانات و خدمات روستایی را به ویژه در سالهای آغازین توسعه گردشگری مهیا ساخته و در بخش فرایندهای اجتماعی و جمعیتی روستا نه تنها جمعیت بومی را در خود حفظ نمود، بلکه برخلاف روستاهای دیگر کشور، مهاجرپذیر نیز بوده است. با توجه به دگرگونی‌ها و تحولاتی که بخش گردشگری در روستا ایجاد نمود و ساختار اقتصادی روستا را تا حدودی تحت شعاع خود قرار داد. در مجموع توانسته نقش قابل قبولی را در توسعه پایدار روستایی ایفا نماید. بنابراین با توجه به توانمندیهای بالای روستا در بخش منابع و جاذبه‌های بکر گردشگری طبیعی و فرهنگی و از طرفی هم محدودیتهای آن در دیگر بخشهای اقتصادی بویژه کشاورزی و صنایع روستایی، این ضرورت را ایجاد می‌کند تا تصمیم‌سازان و برنامه‌ریزان توسعه روستا، چشم‌انداز آتی آن را در گرو بالندگی صنعت گردشگری جستجو نمایند.

واژگان کلیدی:

گردشگری روستایی، اثرات اقتصادی - اجتماعی، توسعه پایدار روستایی، زیارت

فهرست مطالب

عنوان صفحه

مقدمه ۱

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- بیان مساله	۴
۱-۲- فرضیات تحقیق	۵
۱-۳- ضرورت و اهداف	۵
۱-۴- پیشینه تحقیق	۶
۱-۵- روش تحقیق	۸
۱-۶- مشکلات تحقیق	۸

فصل دوم

مفاهیم و مبانی نظری تحقیق

۲-۱- تعاریف و اصطلاحات	۱۰
۲-۲- اشکال عمده گردشگری	۱۵
۲-۳- اصول نظری تحقیق	۲۰
۲-۳-۱- جایگاه گردشگری و اوقات فراغت در جغرافیا	۲۰
۲-۳-۲- جایگاه گردشگری در توسعه و توسعه روستایی	۲۱
۲-۳-۳- دیدگاههای موجود در توسعه گردشگری روستایی	۲۲
۲-۳-۴- اثرات و پیامدهای گردشگری روستایی	۲۴
۲-۳-۵- گردشگری در برنامه های توسعه و عمران کشور	۲۷

فصل سوم

ویژگیهای طبیعی روستای زیارت

۳-۱- موقعیت جغرافیایی روستای زیارت	۳۱
۳-۲- آب و هوا و اقلیم	۳۷
۳-۲-۱- متغیرهای آب و هوایی	۳۸

۴۴ ۳-۲-۲- نمودار آمبروترمیک
۴۵ ۳-۲-۳- تیپ اقلیمی
۴۶ ۳-۳- زمین شناسی
۴۸ ۳-۳-۱- زمین شناسی ناحیه زیارت
۴۹ ۳-۳-۲- تکتونیک
۵۳ ۳-۳-۳- زمین لغزش
۵۴ ۳-۳-۴- منابع آب و هیدرولوژی
۵۶ ۳-۳-۵- خاکشناسی و فیزیوگرافی
۵۷ ۳-۳-۶- پوشش گیاهی و فضای سبز

فصل چهارم

ویژگیهای اجتماعی_اقتصادی و کالبدی روستای زیارت

۶۰ ۴-۱- ویژگیهای اجتماعی_فرهنگی
۶۰ ۴-۱-۱- تحولات جمعیت و خانوار
۶۲ ۴-۱-۲- ترکیب جنسی جمعیت
۶۳ ۴-۱-۳- ساختار سنی جمعیت
۶۳ ۴-۱-۳-۱- بررسی هرم سنی جمعیت
۶۶ ۴-۱-۴- سواد و آموزش
۶۷ ۴-۱-۵- مهاجرت
۶۸ ۴-۱-۶- مذهب
۶۸ ۴-۱-۷- زبان و لهجه
۶۸ ۴-۱-۸- قومیت
۷۰ ۴-۲- ویژگیهای اقتصادی
۷۰ ۴-۲-۱- جمعیت فعال و ساختار اشتغال
۷۱ ۴-۲-۲- زراعت و باغداری
۷۳ ۴-۲-۳- دامداری
۷۵ ۴-۲-۴- پرورش زنبور عسل
۷۵ ۴-۲-۵- صنعت
۷۷ ۴-۲-۶- خدمات
۷۹ ۴-۳- ویژگیهای کالبدی

۷۹ پیشینه تاریخی روستای زیارت ۴-۳-۱
۸۱ عوامل موثر در استقرار جمعیت و شکل گیری روستا ۴-۳-۲
۸۳ مراحل توسعه بافت کالبدی ۴-۳-۳
۸۷ گونه شناسی مسکن ۴-۳-۴
۹۰ بررسی نوع مصالح ساختمانی و کیفیت ابنیه ۴-۳-۵
۹۵ ویژگی کالبدی محلات ۴-۳-۶

فصل پنجم

جاذبه های گردشگری و خدمات عمومی روستای زیارت

۹۸ جاذبه های گردشگری ۵-۱
۹۸ جاذبه های طبیعی ۵-۱-۱
۱۰۲ جاذبه های فرهنگی ۵-۱-۲
۱۰۴ تاسیسات و تجهیزات زیربنایی ۵-۲
۱۰۴ راه و خطوط ارتباطی ۵-۲-۱
۱۰۵ برق و مخابرات ۵-۲-۲
۱۰۵ شبکه آبرسانی ۵-۲-۳
۱۰۵ خدمات عمومی و رفاهی ۵-۳
۱۰۵ آموزش عمومی ۵-۳-۱
۱۰۶ مراکز تجاری ۵-۳-۲
۱۰۶ بهداشتی و درمانی ۵-۳-۳
۱۰۷ مذهبی ۵-۳-۴
۱۰۸ گورستان ۵-۳-۵
۱۰۸ کارگاهی_صنعتی ۵-۳-۶

فصل ششم

نقش گردشگری در توسعه پایدار روستای زیارت

۱۱۰ مقدمه ۶-۱
۱۱۰ الگوی گردشگری ۶-۲
۱۱۰ الگوی گردشگری درون شهری ۶-۲-۱

- ۱۱۱ ۶-۲-۲-الگوی گردشگری حومه شهری
- ۱۱۲ ۶-۲-۳-الگوی گردشگری برون شهری
- ۱۱۳ ۶-۳-دسته بندی فعالیت های موجود گردشگری
- ۱۱۳ ۶-۳-۱-دسته بندی فعالیت ها بر حسب گردشگران محلی
- ۱۱۴ ۶-۳-۲-دسته بندی فعالیت ها بر حسب گردشگران ملی
- ۱۱۵ ۶-۴-ویژگیهای عمومی گردشگران
- ۱۱۵ ۶-۴-۱-ویژگی گردشگران بر حسب جنس
- ۱۱۶ ۶-۴-۲-ویژگی گردشگران بر حسب سن
- ۱۱۷ ۶-۴-۳-وضعیت سطح تحصیلی گردشگران
- ۱۱۸ ۶-۴-۴-مبدأ و محل سکونت گردشگران
- ۱۱۹ ۶-۴-۵-انگیزه سفر و بازدید گردشگران
- ۱۱۹ ۶-۴-۶-زمان سفر و بازدید گردشگران
- ۱۲۰ ۶-۴-۷-ترکیب گروه گردشگران
- ۱۲۱ ۶-۴-۸-نحوه اقامت گردشگران
- ۱۲۱ ۶-۴-۹-مدت اقامت گردشگران
- ۱۲۲ ۶-۴-۱۰-نحوه تهیه مایحتاج مورد نیاز گردشگران
- ۱۲۳ ۶-۴-۱۱-میزان هزینه پرداختی گردشگران
- ۱۲۵ ۶-۵-ارزیابی میزان رضایتمندی گردشگران از وضعیت خدمات موجود در روستای زیارت
- ۱۲۷ ۶-۶-ارزیابی توانمندیهای بالقوه روستای زیارت جهت توسعه گردشگری
- ۱۲۷ ۶-۷-دیدگاه روستاییان در رابطه با توسعه گردشگری و اثرات آن
- ۱۲۹ ۶-۸-اثرات گردشگری بر توسعه پایدار روستای زیارت
- ۱۳۱ ۶-۸-۱-اثرات اقتصادی گردشگری
- ۱۳۲ ۶-۸-۲-اثرات اجتماعی-فرهنگی گردشگری
- ۱۳۴ ۶-۸-۳-اثرات کالبدی و زیست محیطی گردشگری

فصل هفتم

تحلیل یافته ها، آزمون فرضیات و نتیجه گیری

۱۳۶	۷-۱- آزمون فرضیات
۱۳۹	۷-۲- جمع بندی و نتیجه گیری
۱۴۳	۷-۳- راهکارهای پیشنهادی
۱۴۴	۷-۴- راهبردهای اساسی در توسعه گردشگری روستایی
۱۴۴	۷-۴-۱- راهبرد نهادی
۱۴۴	۷-۴-۲- راهبرد اقتصادی
۱۴۵	۷-۴-۳- راهبرد اجتماعی- فرهنگی
۱۴۵	۷-۴-۴- راهبرد زیست محیطی و کالبدی
۱۴۶	۷-۴-۵- راهکارهای نهادی
۱۴۶	۷-۴-۶- راهکارهای اقتصادی
۱۴۷	۷-۴-۷- راهکارهای اجتماعی - فرهنگی
۱۴۸	۷-۴-۸- راهکارهای زیست محیطی
۱۴۹	۷-۴-۹- راهکارهای کالبدی- فیزیکی

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۳-۱- رژیم حرارتی گرگان	۳۹
جدول ۴-۱- تحولات تعداد و بعد خانوار در روستای زیارت در سال ۸۵-۱۳۵۵	۶۱
جدول ۴-۲- مقایسه فراوانی گروههای عمده سنی سالهای ۷۵ و ۸۵	۶۳
جدول ۴-۳- ساختار سنی و ترکیب جنسی جمعیت روستا در سال ۱۳۸۵	۶۶
جدول ۴-۴- میزان باسوادی روستا بین سالهای ۷۵-۸۵	۶۷
جدول ۴-۵- سطح زیر کشت محصولات زراعی در روستای زیارت در سال ۱۳۸۰	۷۲
جدول ۴-۶- توزیع انواع دام موجود در روستای زیارت در سال ۱۳۸۰	۷۴
جدول ۶-۱- ترکیب جنسی گردشگران	۱۱۵
جدول ۶-۲- توزیع سنی گردشگران	۱۱۶
جدول ۶-۳- وضعیت تحصیلات گردشگران	۱۱۷
جدول ۶-۴- مبدا و محل سکونت گردشگران	۱۱۸
جدول ۶-۵- انگیزه سفر و بازدید گردشگران	۱۱۹
جدول ۶-۶- زمان سفر و بازدید گردشگران ملی	۱۲۰
جدول ۶-۷- ترکیب گروه گردشگران	۱۲۰
جدول ۶-۸- نحوه اقامت گردشگران	۱۲۱
جدول ۶-۹- مدت اقامت گردشگران	۱۲۲
جدول ۶-۱۰- نحوه تهیه وسایل مورد نیاز توسط گردشگران	۱۲۲
جدول ۶-۱۱- مبلغ هزینه شده توسط گردشگران	۱۲۳
جدول ۶-۱۲- سطح رضایت گردشگران از وضعیت خدمات موجود در روستای زیارت	۱۲۵
جدول ۶-۱۳- ارزیابی سطح توانمندی منطقه برای توسعه توریسم از دید گردشگران	۱۲۷
جدول ۶-۱۴- دیدگاه روستاییان در رابطه با توسعه گردشگری و اثرات آن	۱۲۸
جدول ۶-۱۵- شاخصهای پایداری در توریسم روستایی	۱۳۰
جدول ۷-۱- توانها و چالشهای توسعه گردشگری روستای زیارت بر اساس مدل SWOT	۱۴۲

فهرست نمودارها

عنوان.....	صفحه
نمودار ۳-۱: نمودار آمیروترمیک گرگان.....	۴۴
نمودار ۴-۱: تحولات تعداد و بعد خانوار در روستای زیارت در سال ۸۵-۱۳۵۵.....	۶۲
نمودار ۴-۲: هرم سنی روستای زیارت را در سال ۱۳۸۵.....	۶۴
نمودار ۶-۱: ترکیب جنسی گردشگران (تعداد).....	۱۱۵
نمودار ۶-۲: توزیع سنی گردشگران (تعداد).....	۱۱۶
نمودار ۶-۳: وضعیت تحصیلات گردشگران (تعداد).....	۱۱۷
نمودار ۶-۴: مبدا و محل سکونت گردشگران (تعداد).....	۱۱۸
نمودار ۶-۵: انگیزه سفر و بازدید گردشگران (تعداد).....	۱۱۹
نمودار ۶-۶: زمان سفر و بازدید گردشگران ملی.....	۱۲۰
نمودار ۶-۷: ترکیب گروه گردشگران (تعداد).....	۱۲۰
نمودار ۶-۸: نحوه اقامت گردشگران (تعداد).....	۱۲۱
نمودار ۶-۹: نحوه اقامت گردشگران (تعداد).....	۱۲۲
نمودار ۶-۱۰: نحوه تهیه وسایل مورد نیاز توسط گردشگران.....	۱۲۳
نمودار ۶-۱۱: مبلغ هزینه شده (هزار ریال) توسط گردشگران بر حسب تعداد.....	۱۲۴
نمودار ۶-۱۲: ارزیابی سطح نارضایتی گردشگران از وضعیت خدمات موجود در روستای زیارت.....	۱۲۶

فهرست نقشه ها

عنوان	صفحه
۳-۱- موقعیت استان گلستان و شهرستان گرگان	۳۳
۳-۲- موقعیت بخش مرکزی در شهرستان گرگان	۳۴
۳-۳- موقعیت دهستان استرآبادجنوبی در بخش مرکزی	۳۵
۳-۴- موقعیت روستای زیارت در دهستان استرآبادجنوبی	۳۶
۳-۵- زمین شناسی ناحیه گرگان	۴۷
۳-۶- پراکندگی گسلهای عمده ناحیه گرگان	۵۰
۳-۷- پهنه بندی خطر لرزه ای منطقه گرگان	۵۲
۴-۱- مراحل گسترش بافت کالبدی روستای زیارت	۸۴
۴-۲- امکانات و محدودیت های توسعه کالبدی	۸۶
۴-۳- نمونه یک واحد مسکن سنتی روستای زیارت	۸۹
۴-۴- کیفیت ابنیه	۹۲
۴-۵- تعداد طبقات ساختمانی و نحوه توزیع آن نیز در سطح روستا	۹۴
۴-۶- موقعیت قرارگیری محلات	۹۶

فهرست شکل ها

عنوان صفحه

۳-۱- الگوی نفوذ توده ها و جریانهای اصلی هوا به منطقه ۳۷

۳-۲- الگوی نفوذ توده هوای اسکاندیناوی به ناحیه ۳۸

توسعه روستایی نقش مهمی در رسیدن به اهداف توسعه در سطح ملی دارد بگونه ای که بسیاری از صاحب نظران، توسعه روستایی را موتور محرکه توسعه در کشورهای جهان سوم بخصوص در مراحل اولیه توسعه دانسته و دستیابی به آنرا ضرورتی اجتناب ناپذیر می دانند ، رسیدن به توسعه به عوامل و شرایط مختلفی بستگی دارد که باید در کنار هم قرار گیرند تا اهداف توسعه محقق شود. تجربه توسعه در کشورهای جهان سوم حداقل در بخش روستایی نشان می دهد که نحوه نگرش به توسعه و روش ها و راهبردهای اتخاذ شده نقش کلیدی در موفقیت یا عدم موفقیت برنامه های توسعه دارد. بسیاری از صاحب نظران دلیل عدم موفقیت در بهبود وضعیت جامعه روستایی و شکست برنامه های توسعه در روستاها را به نحوه نگرش به توسعه روستایی و راهبردهای اتخاذ شده مربوط می دانند برداشت های مشترک از مفهوم توسعه حاکی از این است که هدف اساسی توسعه ، رشد و تعالی همه جانبه جوامع انسانی است ، از اینرو شناخت و درک شرایط و مقتضیات جوامع انسانی و نیازهای آنان در ابعاد مادی و معنوی از جمله اقدامات اساسی در مسیر پیشرفت و توسعه ، تلقی می شود ، مسلما جوامع انسانی فارغ از زمان و مکان نبوده ، بخشی از آنان در فضای شهری و بخشی دیگر در فضای روستایی زیست و فعالیت می کنند ، بنابراین اعمال مدیریت توسعه در هر یک از سطوح ملی ، منطقه ای و محلی مفهومی قابل طرح می باشد و اهداف و آثار آن در مقیاس های فضایی منطقه ، شهر و روستا ، تبلور می یابد. در چنین چارچوب سلسله مراتبی ، فضاهای روستایی به عنوان قاعده نظام سکونت و فعالیت ملی، می یابد ضمن پایداری در اجراء تشکیل دهنده ، سهم و نقش خود را در نظام سکونت روستایی قادر به ایفای نقش سازنده در حوزه های شهری و در نهایت کلیت سرزمین قابل رهگیری و مشاهده خواهد بود. در نتیجه می توان این پیش فرض را پذیرفت که : « توسعه پایدار و یکپارچه ملی معطوف به توسعه پایدار در سطح منطقه ای، شهری و روستایی است.»

یکی از اهداف استراتژیک توسعه پایدار روستایی ، که نقش مهمی را بعنوان محرک اقتصاد محلی ایفا می کند ، توسعه صنعت گردشگری (طبیعی و فرهنگی) در مناطق روستایی است این هدف در راستای راهبرد تنوع بخش به فعالیت های اقتصادی و افزایش فرصت های شغلی و درآمد زا در بخش غیر کشاورزی مطرح می باشد که امروزه در ابعاد مختلف مورد توجه است .

مناطق روستایی بدلیل وجود محدودیت های طبیعی ، اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی و سازمانی، جزء مناطق توسعه نیافته ، فقیر و محروم قلمداد می شوند. کمبود امکانات اولیه معیشتی در این مناطق ، خصوصا کشورهای توسعه نیافته ، فقر اقتصادی و عدم وجود فرصت های شغلی پایدار و مناسب ، منجر به مهاجرت نیروی انسانی بومی این مناطق به شهرها شده

است که به تبع آن مشکلات حاشیه نشینی ، افزایش جمعیت و برخی دیگر از مشکلات اجتماعی را بوجود آورده است. بعلاوه ، روستاهای خالی از سکنه با معماری بومی و بافت سنتی منحصر بفرد تخریب شده و هنر و صنایع دستی و سایر ویژگیهای فرهنگی آنها به فراموش سپرده می شود.

بنابراین در شرایط ترسیم شده بالا، میتوان پنداشت که توسعه گردشگری جهت فقرزدایی و کاهش مهاجرت ، ایجاد رفاه اجتماعی، حفظ ویژگیهای فرهنگ سنتی، حفظ بافت سنتی، ارتباطات فرهنگی، حفظ منابع طبیعی و فرهنگی، تقویت غرور ملی و تنوع بخشی به فرصت های شغلی، عنصری اساسی و ضروری محسوب شده ، می تواند نوش دارویی برای حل مسائل و مشکلات اجتماعی و اقتصادی در مناطق روستایی باشد.

در تحقیق حاضر سعی نموده ایم تا الگوی توسعه روستایی را با تاکید بر توسعه گردشگری مورد ارزیابی قرار داده و اثرات مطلوب و نامطلوب آنرا شناسایی کنیم .

این مطالعه بر شش فصل بشرح زیر تنظیم شده است :

فصل اول، طرح کلی تحقیق ؛ که مواردی چون بیان مساله ، ارائه فرضیات، اهداف و پیشینه تحقیق ، مواد و روش تحقیق را شامل می شود.

فصل دوم، مفاهیم و مبانی نظری تحقیق ؛ که در این فصل به تعاریف و مفاهیم گردشگری، گردشگری روستایی و گردشگری پایدار و همچنین دیدگاههای موجود در گردشگری روستایی و جایگاه آن در توسعه پایدار روستایی پرداخته شده است.

فصل سوم ، ویژگیهای محیط طبیعی روستای زیارت ؛ به بررسی خصوصیات طبیعی منطقه نظیر شرایط آب و هوایی ، خاک ، پوشش گیاهی و ... می پردازد.

فصل چهارم ، ویژگیهای اجتماعی_اقتصادی و کالبدی روستای زیارت ؛ به مسائلی همچون تحولات جمعیت ، خصوصیات قومی و مذهبی و ... و همچنین به ساختار اقتصادی ، اشتغال و زیر بخشهای اقتصادی روستا می پردازد .

فصل پنجم ، جاذبه های گردشگری و خدمات عمومی روستای زیارت ؛ به امکانات و خدمات گردشگری از جمله منابع و جاذبه های طبیعی و انسانی موجود در روستا همراه با امکانات و تاسیسات مرتبط با بخش گردشگری روستا و خدمات عمومی می پردازد.

فصل ششم ، نقش گردشگری در توسعه پایدار روستای زیارت ؛ با استناد به مطالعات میدانی که در آن وضع موجود گردشگری در روستا و توانمندیها و تنگناهای توسعه گردشگری مورد تاکید است.

فصل هفتم، تحلیل یافته ها ، آزمون فرضیات و نتیجه گیری ؛ در این فصل با تاکید بر معیارهای گردشگری پایدار روستایی به تجزیه و تحلیل داده ها پرداخته و همراه با آزمون فرضیات به ارائه راهبردها و راهکارهای پیشنهادی در زمینه های مختلف اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی، زیست محیطی و کالبدی روستا مورد پرداخته میشود .

فصل اول

کلیات تحقیق